האלוף שצלח את התעלה עם 20 טנקים, מקבל היום את פיקוד הדרום

האלוף חיים ארז, שנכנס היום לתפקידו החדש כאלוף פיקוד דרום, ויהיה אחראי למתיחת קו הגבול החדש בין ישראל ומצרים ב־26 באפריל 1982, עמד כמפקד חטיבה בראש חיל החלוץ, שצלח במלחמת יום הכיפורים את תעלת סואץ ופרץ את קווי המצרים במערבה. קצין מילואים שלחם בחטיבתו מספר על פועלו של האלוף חיים ארז באותו יום

מאת גדעון חסיד

ה יום נכנס לתפקידו כאלוף פיקוד הדרום תת־אלוף חיים ארז, לעיבוד בלולן, בהבדל מאנשי צבא מובהקים, היה שמו אלמוני עד היום. רבות נכתב על תת־אלוף חיים ארז דעל מבצעיו במלחמת יום הכיפורים בספרי המלחמה ובמאמרים הדנים, בנושאים צבאיים, אלא ששמו לא הוזר עד כה לפרסום, ולכן, כונה בפרסומים אלה אלוף־משנה חיים בעת שפיקד על חטיבת השריון הראשונה שצלחה את התעלה.

מבצעי „חטיבת חיים״ נלמדים היום בבתי הספר הצבאיים, ובמסגרת זאת „אוכל הדבש״ בראשונה בשם כולא, מספר אפיזודות לאישיותו של מפקד החטיבה, כפי שנתגלו במבחן העליון של צליחת התעלה במלחמת יום הכיפורים.

התכונה הדומיננטית של חיים ארז כאדם וכמפקד היא יכולתו להתרכז במצעו עם כל הסובבים אותו, לא רק מקודיו, ביסוד החיובי והשתתפני ש־שבאדם, והתעלם מחולשות בלתי נמנעות ־ש־ם בכל אדם. בזכות הכונה זאת תגיד זכה בתחרות־הענינות ־ ־ הוא פעיל.

הכונה זאת, היפה בכל עת, הנכוחה את עצמה כלא תעלה בפז בבעוקת מלחמת יום הכיפורים וברגעי הכחה לפני צליחת התעלה ובמהלכה. התש־תית הנפשית שכמנת היא נובעת ישרה באמונה אין־סופית, שאינה נ־תנת לעירעור — ויהיו התנסויות הנעו שליליות ומרובות ככל שיהיו — בחוט המצחת של האדם. נוסף לכך העדר מיחלט של התנשאות, המבוע עניק בכינה האישיה, ויבון מדע מפקדי השתחפו בכל המוכל ־ל ־בפקדם לבצע, מרצון, לא מתוך צוית בחוקף הכשרת הצבאית. כי ־ש־שתחתו בקרב בפיקודו של מפקד ־ש־ס־כמתו נובעת ממידנו בלבד, יודי ־עים הוכיב את הקו המבדיל בין כפ־קד שאחריו חייבים ללכת החיים־אי־למות בתוקף סכמות, ובין מפקד ־שאחריו הולכים החיים־אי־לשנות ב־תוקף אישיותו.

אל התעלה — על שרשראות

ביום הכיפורים שלפני שמונה שנים תוכה עם ישראל, בהלם בעת שהמצ־רים חצו את התעלה, היכו בסתותינו המוצעים ששמרו על קו התעלה, לקחו רבים מהם בשבי ויעצבו קו בגדה המזרחית של התעלה. חטיבת שריון מילואים, בפיקודו של המח״ט חיים ארז מוזבת בליל פרוץ הכלחמה אל התעלה „על שרשרות הטנקים״ וה־גיעה על סמוך לתעלה. ב־9 באוקטו־בר נצטוותה החטיבה לתקוף את „גב־עת המוטל״ וספגה מכותיה — כבו־חות רבים שלנו — בעת שהוטיפ ב־זרל המלחמה אויב כמנו חדש, ש״א כבמלחמת ששת הימים.

בימים הבאים שקד המח״ט על הפ־עת הלקחים מהקרב המכאיב על „המוטל״. הוא ספל מגרגות להדק שיב אל שורות החטיבה ותחת לחיי־תקן הרהורים נוכח עצמתו החדשה של האויב, ציפה בדריכות למבחן הבא. מבחן זה בא ב־14 באוקטובר, כאשר כל כחות השריון המצרים אשר בגדה המזרחית של התעלה פתו־חו במתקפה לאורך כל קו החזית המנוכר קשת בהשאיפה 200 משריו־ניתם שרופים מאחור. בקרב זה נס־לה „חטיבת חיים״ חלק פעיל. חיים ארז פיקד עד גדודיו בכל כחלכותם, ־ה־ה בכך את מבטר אבה לבאנ־ן.

פעם אחת יחידה, במהלך מתחמת יום הכיפורים ביקש אלוים חיים ארז לחיות ביצוע פעולה שהוטלה עליו על־ידי מפקדו. כאשר בתום הקרב ב־14 בחודש קראו האלוף אריאל ש־רון ומפקד האוגדה את המח״ט חיים ופקדו עליו להתארגן בתוך יום ול־בצע את צליחת התעלה, המשימה ברי־אה בכבל הראשון כבלתי־אפשרית רבוצע בזמן המוגבל שעמד לרשותו.

אריאל שרון עשהו כמפקד חטיבה ל־מסרת כוח צליחה רבתי של דיבריים, כדי הנחה כבדים, גשר צלולים עב־קו וצנחנים, והטיל עליו אחריות ל־צליחתם של כל אלה — לדבות אנ־שיו שלו ושרוניהם — לעבר השני של התעלה.

בשוחה בעיני רוחו את „ציר עכ־בישי״ המוליך אל תעלת סואץ — רצועת אספלט צרה, יפה בקושי ל־כלי רכב קלים — המכיל את כלי המלחמה הכבדים המשתרלים לעבר התעלה ב„תפר״ הצר שבין שתי אר־מת מצריות ערוכות לקרב כמצפן ־ד־רים, גיררים את הדובבות ואת נשר הגיילים העוקי כיל אש אריש־לרה מצדית מרוכזת, ביקש חיים ארז דחיה של 24 שעות לצורך חת־אריגות.

ליל בלהות ב„ציר עכביש״

האלוף שרון סירב. כאשר ניסה חיים ארז לנמק בקשתו בהדגי כל אפשרות לארגן בתוך יום את כל ה־כוח הרב והמגוון, שבחלקו הגדי־אינו שייך אורגנית לחטיבה, הסביר האלוף כי יומים הוא דוחק כלי הרף בפיקוד העליון ובדרג המדיני להפעיל את התוכנית הנועזת לחציית התע־לה; ההסכמה בוששה לבוא, ומשנה־קבלה אין עוד מוכן להסתכן בהזרה מכבנה. ואכן, מיום פרוץ המלחמה שרוי בפיקוד העליון ובדרג המדיני חילוקי דעות לרוב, מלחים בהעלאת הוכניות לביטולן, בתעדר יד איתנה ־ ־כוונות, אבאית ומדיניות. כל אלה תת־בשאו במיחד בחזית התעלה.

כל אשר ראה חיים ארז בחדרה בעיני רוחו נתברר כמבוא לליל־בל־הות שאליו נגלעה החטיבה על נפ־ה. היה בלילה אור ל־16 לאוקטובר ב־„ציר עכביש״. הארטילריה המצרית היכתה בשטירה הצפונה ללא רחם ו־לחמה ושפכו דם רב בעברי הציר על מנת להבטיח את עצם קיומו של ה־„תפר״ שבין הארמיות המצריות, כלי הרכב הכובילים מצדיים ביקשו עדי־שות בכביש הצר בדרכם לעורף; ה־טנקים ופיגמה הדובבות הגררות נאי־צו לבצע עקיפות בתעלות כדי ל־מנות דרך לפצועים. גשר הגלילים אשר חליפות גדר חליפות נדחף על־ידי גדוד שלם מגדודי החטיבה, הכ־ריע לבסוף את המג״ד שמעון, אשר נפצע. אובד עין ופומו, ואת גוריו ודוחפיו, ונשאר על ריבצו בלב ה־מדבר.

ובתוך ערפילי הקרב העוברים ו־תלכים ותוך בשורות ההתפרבבות בר־שת הקשר של המג״דים והמ״פים, ביוום חיים ארז את שריונו ואת ניסי־פותיו. אל שמת התעלה. רק מי ששי־מע אותו שעה ברשת הקשר התמי־בתית יכול להבין כיצד הגיעו מי ש־הגיעו אל ראש־הגשר הזם מגובשים ונכונים למשימה. קולו של המח״ט הלה שלוו ועם זאת עוקבי־ובהיר. לא היה בו באומה מצלול המפקד המצ־כיתי המכובד בעוצמת שלום. אריי־אין צורך בכלל בצליל עמה. מנס־בות שקאלה, שכן די מלותיו מובן מאליו בחיים כבמוות. בין חבר אנ־שים אשר נקלעו למשימה גורלית מתרגים כולם כאחד לבצעה בכבוד. המשגים של מפקד ופקודיו, של מדרג פיקוד, החיוניים כל כך בחיי הצבא, נעלמו כלא הוי.

חיים ארז היה באותו רגע הגוונו הראיני של הפעילות המקורחת; ש־לוותו, כלקודיו ברשת לקיר את כל פרטי הפרטים של הסתבכויות הטיי־נות, הישרי בטחון בהליכת לעזר.

לו היה המח״ט מסתפק בארשי ביצע עד לאותו רגע, עת קריעה החטיבה עם אנשי עד המנים — לפני הצליחה מערבה — היה קונה לו תהילת ב־מערכת המלחמה, שכי זה לעצמו — היה מבצע יחתך בתולדות המלחמ־מות. יתכן, כי אנשי החטיבה לא ישנו 48 שעות — ב־14 בחודש נל־חמו בקרב שריון־בשריון עם המצ־רים, וכאשמונת ה־15 בחודש ריכזו את כלי הצליחה ונתאמנו בבריחתם. דעת עדכבר בעל לעבר התעלה. דרך גלגלת הדובבות ־ ־ ־